

Vergaderjaar 1989–1990

21 347

Nadere wijziging van de Werkloosheidswet (aanpassing van het financieringssysteem van de wachtgeldfondsen)

Nr. 4

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 17 november 1989

De vaste Commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid¹, belast met het voorbereidend onderzoek, brengt van haar voorlopige bevindingen als volgt verslag uit.

1. Algemeen

De leden van de C.D.A.-fractie hadden met instemming kennisgenomen van het wetsvoorstel. Het huidige systeem met betrekking tot de premievaststelling is ook naar hun mening niet langer te handhaven. Door de aanbevelingen van de Sociale Verzekeringsraad (SVr) terzake is uitzicht ontstaan op een crisisbestendig systeem. De aan het woord zijnde leden zouden een evaluatie van de regelgeving inzake de premiestelling en reservevorming voor de wachtgeldfondsen na vier jaar toetsen.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. hadden kennis genomen van de problematiek in het wetsvoorstel: vanaf het in werking treden van de Werkloosheidswet in 1952 worden de eerste 8 weken van werkloosheid betaald uit de wachtgeldfondsen, beheerd door de bedrijfsverenigingen en de resterende periode uit het Algemeen Werkloosheidsfonds (AWf). Door wijziging van het conjunctuurpatroon en de situatie in het bedrijfsleven in de tachtiger jaren zijn de reserves bij een aantal bedrijfsverenigingen uitgehold en de financiële problemen afgewenteld naar het AWf door daar renteloos financieringsvoorschotten aan te vragen (ultimo 1988 nog ten bedrage van 1 miljard gulden). De leden van de fractie van de P.v.d.A. hadden er begrip voor dat er een oplossing voor dit financieringsprobleem gezocht moest worden.

De leden van de P.v.d.A.-fractie misten in de memorie van toelichting een nadere beschouwing van de regering over de verhouding tussen wachtgeldfondsen en het AWf. Kan de regering aangeven in hoeverre de oorspronkelijke argumenten voor deze scheiding nog steeds opgaan? Kan de regering hierbij ook ingaan op effecten, zowel de positieve als de negatieve, die het gevolg zouden zijn van een laten vervallen van dit onderscheid? Naast economische effecten vroegen zij in dit verband ook aandacht voor mogelijke vereenvoudigingen en dereguleringen. De aan

¹ Samenstelling:

Leden: Spieker (PvdA), Moor (PvdA), Gerritse (CDA), Buurmeijer (PvdA), Van Houwelingen (CDA), Schutte (GPV), Groenman (D66), Wolters (CDA), fungerend voorzitter, De Korte (VVD), Van Nieuwenhoven (PvdA), Linschoten (VVD), Nijhuis (VVD), Leijnse (PvdA), Brouwer (Groen Links), Janmaat (Centrumdemocraten), Doelman-Pel (CDA), G. H. Terpstra (CDA), De Leeuw (CDA), Biesheuvel (CDA), Vliegenthart (PvdA), Beijlen-Geerts (PvdA), Schimmel (D66), Huibers (CDA).
Plv. leden: Van Gelder (PvdA), Kalsbeek-Jasperse (PvdA), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Lonink (PvdA), Reitsma (CDA), Van der Vlies (SGP), Versnel-Schmitz (D66), Paulis (CDA), Franssen (VVD), Melkert (PvdA), Jorritsma-Lebbink (VVD), Dijkstal (VVD), Schoots (PvdA), Rosenmøller (Groen Links), De Jong (CDA), Van Iersel (CDA), Deetman (CDA), Wöltgens (PvdA), Leerling (RPF), Kohnstamm (D66), Mateman (CDA).

het woord zijnde leden vonden deze inhoudelijke beschouwing gewenst omdat in onderhavig voorstel toch op een aantal niet onbelangrijke onderdelen de verhouding tussen wachtgeldfondsen en het AWF wordt gewijzigd. In afwachting van deze beschouwing beperkten deze leden zich nu tot opmerkingen en vragen over de voorgestelde wijzigingen in het financieringssysteem.

De leden van de fractie van de S.G.P. hadden kennis genomen van de voorgestelde aanpassing van het financieringssysteem van de wachtgeldfondsen, waar zij niet onwelwillend tegenover stonden. Het huidige systeem vertoont inderdaad enkele zwakke plekken, waardoor verschillende wachtgeldfondsen in problemen zijn gekomen. Deze leden waardeerden het dat de regering in grote lijnen het advies van de SVR heeft gevolgd.

De aan het woord zijnde leden vroegen zich af of het op termijn niet wenselijk is de wachtgeldfondsen en het AWF te integreren. Beide fondsen werken nu naast elkaar op vrijwel hetzelfde terrein. Een integratie zou naar de mening van deze leden de nodige administratieve moeiten en kosten kunnen besparen.

2. Standpunt van de regering ten aanzien van het advies van de Sociale Verzekeringsraad

2.1. Algemeen

In paragraaf 4.1 van de memorie van toelichting wordt door de regering aangegeven wat haar beweegt op enkele punten van het advies van de SVR af te wijken. De leden van de C.D.A.-fractie vroegen de regering een nadere uiteenzetting ten aanzien van de stelling dat het volledig opvolgen van het SVR-advies tot onevenwichtigheden ter zake van premie-ontvangsten en kostentoedeling zou kunnen leiden.

2.2. De verkorting van de referentieperiode ter vaststelling van de basispremie

Het voorstel om de referentieperiode van 10 jaar te verkorten tot 4 jaar konden de leden van de P.v.d.A.-fractie ondersteunen. Wel wilden zij graag vernemen wat precies in de Algemene maatregel van bestuur ex artikel 85 van de Werkloosheidswet wordt vastgelegd en op welke wijze de Kamer hierover wordt ingelicht.

2.3. Lastenplafond

De leden van de fractie van de P.v.d.A. stemden in met het instellen van een lastenplafond voor de wachtgeldfondsen. Kan de regering aangeven waar het percentage van 3 voor het gelijke gedeelte en het percentage van 0 tot 1,5 voor het variabele gedeelte op zijn gebaseerd? De aangekondigde Algemene maatregel van bestuur inzake premieplafonnering zagen deze leden graag inhoudelijk verduidelijkt.

2.4. Reservevorming

De leden van de C.D.A.-fractie wilden weten of het lenen door het ene wachtgeldfonds bij het andere aan regels gebonden is. Deze leden hadden voorts begrepen, dat wachtgeldfondsen geen beleggingen op lange termijn mogen doen. Gezien de nu voorgestelde systematiek konden de aan het woord zijnde leden zich voorstellen, dat het voor deze fondsen mogelijk werd gemaakt ook op lange termijn te beleggen. Hoe denkt de regering hierover?

Met de voorstellen inzake de reservevorming konden de leden van de P.v.d.A.-fractie in belangrijke mate instemmen. Voor de risico- en egalitatie dekking is een duidelijke norm gesteld. Deze leden waren benieuwd naar de regels die gesteld worden aan de hoogte van de financieringsdekking: welke regels, welke bandbreedte, welke criteria worden in de betreffende Algemene maatregel van bestuur ex artikel 85 Werkloosheidswet aangegeven met betrekking tot de hoogte van deze reserve?

2.5. Renteheffing over financieringsvoorschotten

Dat renteheffing over financieringsvoorschotten een prikkel is voor bedrijfsverenigingen om niet te snel een beroep te doen op het AWf, onderschreven de leden van de fractie van de P.v.d.A. Die prikkel ontbreekt nu omdat de leningen renteloos zijn. Het is hen niet duidelijk geworden waarom die rente hoger zou moeten zijn dan de marktrente. Zij vroegen zich af of het in overeenstemming met de bedoeling van het AWf is dat bedrijfsverenigingen niet bij het AWf maar mogelijk op de vrije markt gaan lenen.

De leden van de S.G.P.-fractie hadden enkele vragen en opmerkingen op het punt van de renteheffing over voorschotten van het AWf. Deze renteheffing wordt onder meer gebruikt om een drempel in te bouwen tegen een te lichtvaardig beroep van de wachtgeldfondsen op het AWf. De leden van de fractie van de S.G.P. wilden weten waarop de stelling dat de wachtgeldfondsen een te lichtvaardig beroep op het AWf doen gegrond is. Kan de regering deze stelling met cijfers onderbouwen? Indien namelijk de wachtgeldfondsen slechts uit noodzaak een beroep deden en doen op het AWf, is het de vraag of het redelijk is dat het AWf over de voorschotten een rente vraagt die hoger ligt dan de marktrente. Is dat wel in overeenstemming met de functie van zowel de wachtgeldfondsen als het AWf als niet-commerciële instellingen met een primair sociale functie, wier taken bovendien in elkaars verlengde liggen? Een wachtgeldfonds dat financieel in problemen komt door plotseling sterk stijgende werkloosheid en «hulp» vraagt bij het AWf is weinig geholpen als over het voorschot extra rente betaald moet worden. De mogelijkheid dat een wachtgeldfonds een voorschot binnen één jaar terugbetaalt wordt er niet groter op. Over die mogelijkheid op zich hadden de leden van de fractie van de S.G.P. al hun twijfels, ook al wordt er een lastenplafond vastgesteld. Liquiditeitstekorten bij wachtgeldfondsen zullen zich voordoen bij plotseling sterk stijgende werkloosheid, terwijl stijging van de inkomsten uit premies, zij het in het voorgestelde systeem wat eerder, pas op termijn plaatsvindt. Is het bovenstaande geen reden om de wachtgeldfondsen een geringe rente, in ieder geval niet hoger dan de marktrente te laten betalen over voorschotten van het AWf?

2.6. De overgenomen verplichtingen op grond van hoofdstuk IV van de Werkloosheidswet

De leden van de fractie van het C.D.A. hadden geconstateerd dat de regering het SVr-advies met betrekking tot de overgenomen verplichtingen op grond van hoofdstuk IV van de Werkloosheidswet overneemt. Daarbij gaat de regering er vanuit, dat de SVr erop toeziet dat de bedrijfsverenigingen hun activiteiten inzake verhaal van overgenomen verplichtingen op de betrokken werkgevers onverminderd blijven voortzetten. Deze leden vroegen zich af of de SVr sanctiemiddelen heeft, indien deze activiteiten onverhoopt beneden de maat blijven.

Met betrekking tot de overgenomen verplichtingen vroegen de leden van de P.v.d.A.-fractie zich af of het niet beter zou zijn dat voor nieuwe

situaties het AWF de verhaalsplicht zou uitvoeren. Immers voor nieuwe gevallen ontbreekt voor de bedrijfsverenigingen de financiële prikkel om actief deze gelden te innen. Bestaat niet het risico dat men zich beperkt tot het voldoen aan de formele verplichtingen?

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen zich af of er ook wijzigingen optraden in de verdeling van verplichtingen om te betalen indien bedrijven, tijdelijke, werktijdverkorting hebben aangevraagd. Kan de regering uiteenzetten hoe dit nu en voor de toekomst geregeld is?

2.7. Premie over uitkeringen WW, ZW, WAO en over WSW-loon

Ter voorkoming van overreserves bij wachtgeldfondsen ten gevolge van premieheffing op uitkeringen ZW, WW, WAO en WSW-loon wordt voorgesteld een deel van deze premies over te dragen aan het AWF omdat genoemde personen minder geconfronteerd worden met werkloosheid. De leden van de fractie van de P.v.d.A. konden hiermee instemmen. Zij vroegen zich echter af of het niet eenvoudiger zou zijn de gehele werkloosheidspremie van uitkeringen en WSW-loon over te hevelen naar het AWF.

3. Overgangssituatie

De leden van de fractie van de P.v.d.A. hadden de behoefte nog enige opmerkingen te maken over de overgangsregeling. Deze leden stelden dat de overgangsregeling ingewikkeld was en wel een zeer lange termijn betrof. In dit opzicht vreesden deze leden dat de Algemene maatregel van bestuur die op grond van de artikelen 85 en 92 moet worden getroffen ook ingewikkeld wordt. Zij waren mede hierom benieuwd naar de antwoorden op eerder door hen gestelde vragen. Deze leden vroegen de aandacht van de regering voor de lengte van de overgangsregeling. De regering stelt voor een minimum voor de premie-opslag in een Algemene maatregel van bestuur op te nemen. In het wetsvoorstel noemt de regering een minimum van 0,2%. Deze leden kregen de indruk dat de voorgestelde regeling ten aanzien van de minimum premie-opslag er in de praktijk toe leidt dat de opslag te allen tijde op het minimum-niveau blijft. Zij vroegen in dit verband de regering om een inzicht in de koopkrachteffecten bij verschillende groepen indien de premie-opslag 0,2% punt is. Zij vernamen ook graag welke wachtgeldfondsen langer dan drie jaar nodig hebben om de financieringsvoorschotten af te lossen. Tot slot vroegen zij de regering in te gaan op de uitwerking van de prioriteitsregels indien een wachtgeldfonds de keuze heeft tussen premieverlaging en versneld aflossen van de financieringsvoorschotten. Zij waren benieuwd naar de prioriteitsregels die door de Sociale Verzekeringsraad nader uitgewerkt zouden worden: wat staat de regering hierbij voor ogen? Wat wordt opgenomen in de Algemene maatregel van bestuur ex artikel 85 eerste lid van de Werkloosheid hieromtrent?

4. Financiële effecten

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen of de passage in het nieuwe regeerakkoord betreffende het interen op de reserves van de centrale fondsen na 1990 nog consequenties heeft voor de berekening van de financiële effecten van het wetsvoorstel, zoals die in de memorie van toelichting is opgesteld.

De leden van de P.v.d.A.-fractie hadden behoefte aan een nadere beschouwing van de regering over de relatie minimum-maximum premie-opslag en de aflossing van de financieringsvoorschotten. Deze

leden vroegen de regering ook nader in te gaan op de relatie tussen premiedaling (bij lagere werkloosheid) en mogelijkheden tot versnelde aflossing van de financieringsvoorstellen.

Tot slot merkten de leden van de fractie van de P.v.d.A. op dat, afgezien van de bovengenoemde vragen, het wetsvoorstel per saldo een efficiency-voordeel te zien geeft in de vorm van lagere premies en dus een koopkrachtvoordeel. Kan de regering in dit verband de efficiency-voordelen nader aanduiden?

5. Overige opmerkingen

De leden van de C.D.A.-fractie wezen erop, dat een aantal bedrijfsverenigingen fusie-plannen heeft. Heeft een en ander consequenties voor de opzet van dit wetsvoorstel? Verwacht de regering overigens, dat er na een fusie van bedrijfsverenigingen aparte risico-groepen per bedrijfstak in een wachtgeldfonds blijven bestaan?

De fungerend voorzitter van de commissie,
Wolters

De griffier van de commissie,
Van Dijk